

30. YILINDA

TÜRK CUMHURİYETLERİ

ULUSAL POLİTİKA

EDİTÖR: FIRAT YALDIZ

30. YILINDA TÜRK CUMHURİYETLERİ Ulusal Politika

Editör
Fırat YALDIZ

30. YILINDA TÜRK CUMHURİYETLERİ ULUSAL POLİTİKA

Editör: Fırat YALDIZ

Yayın No. : 3383
Uluslararası İlişkiler No.: 151
ISBN : 978-625-439-347-1
E-ISBN : 978-625-439-348-8
Basım Sayısı : 1. Basım, Mayıs 2021

© Copyright 2021, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

Kıtapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorum sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.

Bu kitap, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) ve Ankara Üniversitesi Uluslararası Siyasi ve Ekonomik İlişkiler Araştırma Merkezi (USEİM) iş birliği ile hazırlanmıştır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulferm@nobelyayin.com-

Redaksiyon : Sergen Öz -sergen@nobelyayin.com-
Dr. Emine Temel -emine.temel@istanbul.edu.tr
Sayfa Tasarım : Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu: Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Atalay Matbaacılık / Sertifika No.: 15689-
Büyük Sanayi 1 Cad. Elif Sok. No.:7/236-237 İskitler / ANKARA

Kütüphane Bilgi Kartı

Yaldız, Fırat.

30. Yılında Türk Cumhuriyetleri Ulusal Politika / Editör: Fırat Yaldız

1. Basım. XII + 232 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-439-347-1

E-ISBN: 978-625-439-348-8

1. Türk Cumhuriyetleri 2. 30. Yıl 3. Ulusal Politika

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com / www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kıda Dağıtım, Kitapsan, Nezih Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

BÖLÜM YAZARLARI

GİRİŞ

Prof. Dr. Mustafa AYDIN - Kadir Has Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, maydin@khas.edu.tr

ULUSAL KİMLİKLER VE TOPLUMSAL YAPI

Prof. Dr. Pınar KÖKSAL - Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, akcali@metu.edu.tr

TÜRK CUMHURİYETLERİ'NİN GEÇİŞ, DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜREÇLERİNİ ANLAMAK VE AÇIKLAMAK

Doç. Dr. Ayça ERGUN– ODTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, ayer@metu.edu.tr

Dr. Öğretim Üyesi Gökhan Alper ATAŞER - Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, gataser@selcuk.edu.tr

TÜRK CUMHURİYETLERİ'NİN MAKRO İKTİSADİ YAPISI VE SEKTÖREL ANALİZİ

Dr. Guzel SADYKOVA - gfsadykova@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Sedef ŞEN - Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ssen@kastamonu.edu.tr

TÜRKİYE VE TÜRK CUMHURİYETLERİ İLİŞKİLERİNDE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GÖÇ

Doç. Dr. Çağla Gül YESEVİ - İstanbul Kültür Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, c.yesevi@iku.edu.tr

TÜRK CUMHURİYETLERİ'NDE DİN

Dr. Suat BEYLUR - Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi,
Avrasya Araştırma Enstitüsü, suatbeylur@gmail.com

TÜRK CUMHURİYETLERİ'NDE MEDYA

Dr. Öğr. Üyesi Erkam TEMİR - Kastamonu Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
Gazeteceilik Bölümü, erkamtemir@gmail.com

TÜRK CUMHURİYETLERİ'NDE TURİZM

Prof. Dr. Kutay OKTAY - Kastamonu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm
İşletmeciliği Bölümü, koktay@kastamonu.edu.tr

SONUÇ

Prof. Dr. Ayşe AYATA - Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, aayata@metu.edu.tr

ÖN SÖZ

Bağımsızlıklarının 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri başlıklı bu kitap serisi, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) Sekretaryasının Türk Cumhuriyetleri'ne yönelik çalışmalar yürüten akademisyenlerle verimli iş birliğinin meyvelerinden bir yenisidir. Türk Konseyi, kurulduğu 2009 yılından beri Türk Cumhuriyetleri'nin gönül birlikteliğini güçlendirmek ve paylaşılan değerler temelinde ortak geleceğini inşa etmek hedefine yönelik pek çok önemli projeyi hayata geçirmiştir. Türk Konseyi, geçtiğimiz on yılda, Türk Cumhuriyetleri arasında var olan kardeşlik hukukunu kurumsal, sürdürülebilir ve ortak gelecek idealinin hâkim olduğu somut bir iş birliğine dönüştürmeyi başarmıştır. 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri serisi de Türk Cumhuriyetleri'nin 1991-2021 yılları arasındaki 30 yıllık yolculuğunu çözümleyen ve buradan çıkarılan deneyimlerle bundan sonraki yolculuklarına ışık tutacak olan, kapsamlı ve özverili bir çabanın ürünüdür.

“30. Yılında Türk Cumhuriyetleri: Ulusal Politika” başlıklı ilk kitapta, Türk Cumhuriyetleri'ni Anlamak, Ulusal Kimlikler ve Toplumsal Yapı, Ekonomik Yapı ve İktisadi Dönüşüm, Göç, Din, Medya, Turizm bölümleri bulunmaktadır. Serinin bu ilk kitabında, ulusal konular Türk Cumhuriyetleri bağlamında ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu konularda gelişim süreçleri tartışılmıştır.

“30. Yılında Türk Cumhuriyetleri: Bölgesel Politika” başlıklı ikinci kitapta, Bölgesel İşbirliği, Çok Taraflı İşbirliği ve Türk Konseyi, Bölgesel Güvenlik, Enerji, Çevre, Ortak Dil, Ortak Tarih, Edebiyat bölümleri, ulusal gelişmelerin bölgesel etkisi ve katkısı boyutuyla ele alınmıştır.

“30. Yılında Türk Cumhuriyetleri: Küresel Politika” başlıklı üçüncü kitapta ise Türk Cumhuriyetleri'nin küresel sistemle ve küresel aktörlerle ilişkileri dış politika bağlamında araştırılmıştır. Bu kitapta Türk Cumhuriyetleri'nin başta

Türkiye ile ilişkileri olmak üzere, Rusya, Çin, İran, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği (AB) ile ilişkileri çözümlenmiştir.

Kitaplarda, Türk Cumhuriyetleri'ne ilişkin 21 önemli konuda son derece değerli çözümlenmeler bulunmaktadır. Her konuyu yazan akademisyenlerin bu konuların uzmanı olması, kitapların içeriği ve niteliği açısından önemli bir ayrıntıdır. Bu yönüyle kitap, Türk Cumhuriyetleri'nin kültürel, tarihsel, siyasal ve ekonomik zenginliklerini yansıtan bir çalışma olmasının yanında Türk Dünyasına ilgi ve sevgi duyan akademisyenlerin ortak bir eseri olarak da değer kazanmaktadır. Kitabın, Türk Konseyi Üye Ülke Devlet Başkanları tarafından 2021 Sonbaharında İstanbul'da düzenlenecek 8. Türk Konseyi Zirvesi'nde kabul edilecek "Türk Dünyası-2040 Vizyonu" ve "Türk Konseyi Stratejisi-2020/2025" belgeleriyle eş zamanlı olarak yayımlanması da büyük önem taşımaktadır. Kardeş Türk Cumhuriyetleri'nin daha güçlü, kurumsal ve koordineli iş birliği için 2040 menziline atmaları gereken somut adımların üye ülkelerimizin ilgili kurumlarınca etraflıca çalışıldığı "Vizyon Belgesi" ile birbirinden değerli akademisyenler tarafından hazırlanan "30. Yılında Türk Cumhuriyetleri" kitap serisi, bürokrasi ile akademik çevrenin Türk Dünyasının geleceğine ışık tuttuğu iki temel eser olacaktır.

Türk Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarını kazandıkları günden bugüne kadar geçen 30 yıl içerisinde geldikleri nokta, siyasi tarih açısından son derece kısa sayılabilecek bir sürede elde ettikleri deneyim ve kazanımlar açısından oldukça başarılıdır. Bu kazanımlar, Türk Cumhuriyetleri'nin ve toplumlarının binlerce yıllık birikiminin bir sonucu olarak Türk Dünyasının ve Türk Dünyası coğrafyasının sadece ulusal seviyede değil bölgesel hatta küresel ilişkilerdeki iddiasını da ortaya koymaktadır. Okurlar, bu kapsamlı ve ayrıntılı kitapları okuduklarında görecekler ki Türk Cumhuriyetleri'nin geçmiş 30 yılı gelecek 30 yılın nasıl sağlam adımlarla ilerleyeceğini de göstermektedir. Türk Konseyi, bu amaç ve hedefler doğrultusunda ilerlemeye ve Türk Cumhuriyetleri'nin iş birliğini güçlendirmeye bundan sonra da devam edecektir.

Bu düşüncelerle başta kitaplarımızın yazarları olmak üzere, Türk Cumhuriyetleri'nin birlikteliğine, güçlenmesine ve iş birliğine katkı sunan tüm kişi ve kurumlara teşekkürü bir borç bilirim.

Bu önemli ve değerli çalışmamızın, Türk Dünyasına hayırlı olmasını dilerim.

Baghdad AMREYEV

Türk Konseyi Genel Sekreteri

SUNUŞ

Bağımsızlıklarının 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri serisini, 2019 yılında düşünmeye başladık. Bu amaçla hızlı bir şekilde ön görüşmeler ve toplantılar yaparak hazırlıkları tamamladık. Daha önceden Türk Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarının 20. ve 25. yılında yazılan diğer değerli kitaplar elbette bize esin verdi. Bu seride ise, öncekilerden farklı olarak, ülkeler üzerinden değil, konular üzerinden gitmeyi istedik. Böylece Türk Cumhuriyetleri'nin, 30 yıllık yolculuğunu bütüncül olarak çözümlemeyi hedefledik. Nitekim Türk Cumhuriyetleri'ni zamansal ve mekânsal bağlam üzerinden tematik bir çözümlemeye gereksinim vardı.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) yetkilileri, bize büyük destek sağladı, teşekkür ederiz. Bu seriyi, Türk Konseyi Genel Sekreterliği tarafından desteklenen ve uluslararası nitelikli bir Ar-Ge projesi olan “Bağımsızlıklarının 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri Araştırma Projesi” kapsamında hazırladık. Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) ve Ankara Üniversitesi Uluslararası Siyasi ve Ekonomik İlişkiler Araştırma ve Uygulama Merkezine (USEİM) çok teşekkür ederim.

Türk Cumhuriyetleri, Türk Dünyası, Orta Asya ve Kafkasya konularına ilişkin yazında, temel bir eser olması amacıyla çıktığımız bu istekli süreç, bizi hedeflediğimizden daha büyük ve daha derin bir noktaya götürdü; çalıştıkça kapsam genişledi, 3 kitaplık bir seriye dönüştü. Ulusal, Bölgesel ve Küresel Konular ayrı birer kitap oldu.

Kitaplarımızda yer alan her bölüm, farklı disiplinlerden gelen ve farklı üniversitelerde görev yapan, alanında uzman değerli akademisyenlerimiz tarafından kaleme alındı. Onların değerli emekleri sonucunda bu kitaplar ortaya çıkabildi. Yazarlarımıza ayrı ayrı teşekkür ederim. Dilerim bu seri, alana ilişkin

ilgiyi tetikler, yeni çalışmalara özendirir ve genç araştırmacılar da merak ve heyecan uyandırır.

Bağımsızlıklarının 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri serisinin, Türk Cumhuriyetleri'nin geleceğine, küresel sistemdeki rolüne, 50. yılına, 100. yılına katkı sağlaması umuduyla...

Fırat YALDIZ

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM YAZARLARI	iii
ÖN SÖZ	v
SUNUŞ	vii
GİRİŞ	1
Mustafa AYDIN	
Avrasya’da Değişim-Dönüşüm.....	1
Türkiye’nin Orta Asya-Kafkaslar Politikasında Türk Cumhuriyetleri.....	8
Sonuç Yerine.....	12
Kaynaklar.....	13
ULUSAL KİMLİKLER VE TOPLUMSAL YAPI	15
Pınar KÖKSAL	
Giriş.....	15
Türk Cumhuriyetleri’nde Ulus Üstü ve Ulus Altı Kimlikler.....	16
Ulusal Kimlikler.....	19
Ulus İnşası Sürecinde Karşılaşılan Bazı Zorluklar.....	28
Ortak Yönler ve Ayrışılan Noktalar.....	32
Sonuç.....	35
Kaynaklar.....	36
TÜRK CUMHURİYETLERİ’NİN GEÇİŞ, DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜREÇLERİNİ ANLAMAK VE AÇIKLAMAK	43
Ayça ERGUN- Gökhan Alper ATAŞER	
Giriş.....	43
Sovyet Sonrası Dönemde Değişim ve Dönüşümü Anlamak Üzerine Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve: Geçiş Dönemi ve Demokratikleşme.....	44
Siyasal Seçkinler.....	51

Sivil Toplum.....	55
Sonuç	58
Kaynaklar	60
TÜRK CUMHURİYETLERİ'NİN MAKRO İKTİSADİ YAPISI VE SEKTÖREL ANALİZİ.....	65
Guzel SADYKOVA - Sedef ŞEN	
Giriş.....	65
Makroekonomik Analiz	66
Azerbaycan	66
Kazakistan.....	68
Kırgızistan	70
Türkmenistan.....	73
Özbekistan	74
Sektörel Analiz	78
Azerbaycan.....	78
Kazakistan.....	81
Kırgızistan	83
Türkmenistan.....	86
Özbekistan	88
Sonuç	90
Kaynaklar	92
EKLER.....	101
TÜRKİYE VE TÜRK CUMHURİYETLERİ İLİŞKİLERİNDE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GÖÇ	109
Çağla Gül YESEVİ	
Giriş.....	109
Çalışmanın Bilimsel Yöntemi	110
Bölgede Hâkimiyet.....	112
Sovyet Milliyetçiliği.....	114
Millî Mücadele ve Göç	115
Ceditçilik	117
Stalinizm	118
Resmî Tarih, Sözlü Kültür, Kolektif Bellek.....	123
Sonuç	126
Kaynaklar	128

TÜRK CUMHURİYETLERİ'NDE DİN.....	131
Suat BEYLUR	
Giriş.....	131
Kavramsal Çerçeve.....	133
Tarihsel Arka Plan.....	136
Azerbaycan.....	137
Kazakistan.....	139
Kırgızistan.....	141
Özbekistan.....	143
Türkmenistan.....	145
Değerlendirme ve Sonuç.....	147
Kaynaklar.....	151
TÜRK CUMHURİYETLERİ'NDE MEDYA.....	155
Erkam TEMİR	
Giriş.....	155
Çarlık Dönemi Medyası.....	156
SSCB Dönemi Medyası.....	161
Bağımsızlıklarının Ardından Türk Cumhuriyetleri'nde Medya.....	169
Türk Cumhuriyetleri'nde Basın Özgürlüğü.....	176
Sonuç.....	179
Kaynaklar.....	180
TÜRK CUMHURİYETLERİ'NDE TURİZM.....	183
Kutay OKTAY	
Giriş.....	183
Bağımsızlıktan Günümüze Ülkelerin Turizm Gelişimleri.....	186
Azerbaycan.....	190
Kazakistan.....	193
Kırgızistan.....	196
Özbekistan.....	200
Türkmenistan.....	203
Turizmde Geleceğe Yönelik Ortak Çabaların Önemi.....	206
Sonuç ve Öneriler.....	208
Kaynaklar.....	213
SONUÇ Büyük Olanaklar Sınırlı Başarılar.....	219
Ayşe AYATA	
ÖZ GEÇMİŞLER.....	225

TÜRKİYE VE TÜRK CUMHURİYETLERİ İLİŞKİLERİNDE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GÖÇ

Çağla Gül YESEVİ

Giriş

Bağımsızlıklarının otuzuncu yılında Türk Cumhuriyetleri'nin bugünleri ve gelecekları hakkında değerdendirmelerde bulunurken bugün Türk Cumhuriyetleri'nin buldukları coğrafyadan, Sovyetler Birliği döneminde de Türkiye'ye göçlerin yaşandığı üzerinde durmak gerekmektedir. Çalışma bu göçlerin niteliği, nedenleri ve bu insanların kimliklerini nasıl tanımladıkları üzerinde durmaktadır. Bu göçmenler, günümüzde Türk Cumhuriyetleri ile yaşadıkları ülkeler arasında bağların kurulmasında etkin unsurlardır. Onların tecrübelerinden yararlanmak, Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri arasında daha iyi ilişkiler kurulmasına katkı sağlayacaktır.

1930'lu yıllarda yaşanan kıtlık, insanların dinlerini ve kültürlerini yaşayamamaları, Rus işgali ardından gelen yeni rejimle "istenmeyenler, haksızlar" olarak damgalanmaları, bölgeden göçün nedenleri olmuştur. Aile bireylerinin, Sibiryaya'ya sürgün edilmesi, hapsedilmesi ve hayatlarını kaybetme tehlikesiyle karşılaşmaları göçü zorunlu kılmıştır. Aileler, önce kaçak yollardan Afganis-

- Gürsoy Naskali, Emine, “Sunuş”, Emine Gürsoy Naskali ve Liaisan Şahin (ed.), *Stalin ve Türk Dünyası*, Kaktüs Yayınları, İstanbul, 2007.
- Hayit, Baymirza, “Türkistan Nedir?”, *Türkistan*, 1988, s. 1-7.
- Karpat, Kemal, “Eski ve Yeni Orta Asya”, *Türkiye ve Orta Asya*, İmge, Ankara, 2003, s. 93-110.
- Kassymbekova, Botakoz, “Understanding Stalinism in, from and of Central Asia: beyond failure, peripherality and otherness”, *Central Asian Survey*, 36/1, 2017, s. 1-18.
- Kurmangaliyeva Ercilasun, Güljanat, “Kazakistan ve Kırgızistan’da Kolektifleştirme: Sözlü Tarih Çerçevesinde Bir Bakış”, *Gazi Türkiyat*, 19, 2016, s. 11-22.
- Kamp, Marianne and Russell Zanca, “Recollections of collectivization in Uzbekistan: Stalinism and Local Activism”, *Central Asian Survey*, 36/1, 2017, s. 55-72.
- Nourzhanov, Kirill, “Bandits, warlords, national heroes: interpretations of the Basmachi movement in Tajikistan”, *Central Asian Survey*, 34/2, 2015, s. 177-189.
- Özaloğlu, Serpil, “Hatırlamanın Yapıtaşı Mekanın Bellek ile İlişkisi Üzerine”, Tahire Erman, Serpil Özaloğlu (ed.), *Bir Varmış Bir Yokmuş: Toplumsal Bellek, Mekan ve Kimlik Üzerine Araştırmalar*. KÜY, İstanbul, 2017.
- Saguni, Alihan Töre, *Türkistan Kaygısı*, Tarih ve Kuram Yayınları, İstanbul, 2019.
- Sağır, Adem, “Sürgün Sosyolojisi Bağlamında Göçün Sosyo-Politigi Sovyet Rusya Örneği”. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 1/1, 2012, s. 355-391.
- Şahin, Liaisan, “Batı, Rus ve Türk Tarihçiliğinde Stalin ve Stalinizm”, Emine Gürsoy Naskali ve Liaisan Şahin (ed.), *Stalin ve Türk Dünyası*, Kaktüs Yayınları, İstanbul, 2007.
- Togan, Zeki Velidi, *Hatıralar*, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 2012 (İlk basım 1969).
- Tunçel, Ahu, “Tarihi Yazmak: Unutturmak ya da Unutturmamak”, Tahire Erman, Serpil Özaloğlu (ed.) *Bir Varmış Bir Yokmuş: Toplumsal Bellek, Mekan ve Kimlik Üzerine Araştırmalar*, KÜY, İstanbul, 2017.
- Yalçınkaya, Alaeddin, *Sömürgecilik-Panislamizm Işığında Türkistan: 1856’dan Günümüze*, Timaş Yayınları, İstanbul, 1997.
- Yesevi, Çağla Gül, *Türk Milliyetçiliği: Doğuşu, Yükselişi ve Siyasal Yansımaları*, Kripto Yayıncılık, Ankara, 2018.
- Yesevi, Çağla Gül, “Türkistan’dan Göç ve Köklerle Bağ Kurmak”, Yusuf İnel, Hasan Kara, Turhan Çetin (ed.), *4. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi, Kazakistan/Türkistan, 11-13 Eylül 2019.
- Yesevi, Çağla Gül. “Göç ve Kimlik Bağlamında Orta Asya”. *Türkiye’de Bölgesel Çalışmalar Çalıştay*, MURCIR ve GPOT, İstanbul, 23.10.2019.
- Yesevi, Çağla Gül, “Türkistan’dan Göç: Köklerle Bağ Kurmak”, *Davutpaşa Konferansları*, Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Sosyopark, İstanbul.19.12.2019.